

Sygn. akt I C 286/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 13 marca 2024 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący sędzia Marcin Polit

Protokolant Maksymilian Obrębski

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2024 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. we W.

przeciwko (...) Bankowi (...) S.A. w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) Banku (...) S.A. w W. na rzecz powoda (...) sp. z o.o. we W. kwotę 80 731,38 zł (osiemdziesiąt tysięcy siedemset trzydzieści jeden złotych i trzydzieści osiem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27 czerwca 2023 roku do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego (...) Banku (...) S.A. w W. na rzecz powoda (...) sp. z o.o. we W. kwotę 6 417 (sześć tysięcy czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty;

IV. nakazuje zwrócić powodowi (...) sp. z o.o. we W. ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 3 037 (trzy tysiące trzydzieści siedem) złotych, stanowiącą różnicę między uiszczoną a należną opłatą sądową od pozwu.

Sygn. akt I C 286/23

UZASADNIENIE

Pozwem z 10 maja 2022 r. skierowanym przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej: (...) S.A.), powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, aby pozwany zapłacił powodowi kwotę 80 731,38 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 maja 2022 r. do dnia zapłaty oraz koszty procesu, w tym koszty zastępstwa procesowego wg norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że zawarł z konsumentem (będącym klientem pozwanego Banku) umowę przelewu wierzytelności pieniężnych zarówno obecnych jak i przyszłych, wynikających z umowy kredytu konsumenckiego nr (...). Zaznaczył on, że materialno-prawną podstawę dochodzenia roszczeń w niniejszej sprawie stanowi art. 45 w zw. z art. 30 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Powód powołał się na

oświadczenie konsumentów o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego co do naruszenia art. 30 ust. 1 pkt 7, 10, 11, 15 i 16 przedmiotowej ustawy (pozew – kk. 3-9).

W odpowiedzi na pozew z 10 sierpnia 2022 r. pozwany (...) S.A. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów procesu (odpowiedź na pozew – kk. 53-66).

W dalszym toku postępowania stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 czerwca 2016 roku M. S. i J. S. zawarli z (...) Bank (...) S.A. w W. umowę kredytu nr (...) (...)z pakietem ubezpieczeniowym, z kartą kredytową, przeznaczonego na konsolidację zadłużenia. Na podstawie przedmiotowej umowy Bank udzielił kredytobiorcom kredytu w wysokości 179 724,38 zł (całkowita kwota kredytu bez kredytowanych kosztów kredytu). Zgodnie z §2 ust 1 umowy, kredytobiorcy zobowiązali się do zapłaty kosztu prowizji za udzielenie kredytu w wysokości 9 439,27 zł, tj. 4,99%. Suma wynosząca 189 163,65 zł stanowiła całkowitą kwotę kredytu. Okres kredytowania wynosił 120 miesięcy. Całkowity koszt kredytu określono na kwotę 156 331,55 zł. Całkowita kwota do zapłaty wynosiła 336 055,93 zł. Rzeczywista stopa oprocentowania wyniosła 15,01%.

Zgodnie z §5 ust. 1 umowy, kwota kredytu o której mowa w §1 ust. 1, była oprocentowana wg obowiązującego w (...) SA zmiennej stopy procentowej w stosunku rocznym, której wysokość jest ustalana jako suma stawki referencyjnej i marży (...) SA. Marża jest stała w okresie kredytowania i wynosi 6,60 punktów procentowych, z zastrzeżeniem §6 ust. 1. Zgodnie z ust. 2, stawkę referencyjną stanowi WIBOR 3M, przez którą rozumie się notowaną na (...) rynku międzybankowym stopę procentową dla międzybankowych depozytów trzymiesięcznych oferowanych na (...) rynku międzybankowym. Dla celów ustalenia stawki referencyjnej WIBOR 3M- (...) SA posługuje się stawką WIBOR dla depozytów trzymiesięcznych, publikowaną na stronie informacyjnej(...) w 2. dniu poprzedzającym rozpoczęcie pierwszego, kolejnych (trzymiesięcznych) i ostatniego okresu obowiązywania stawki referencyjnej. Zgodnie z ust. 4, w dniu sporządzenia umowy stawka referencyjna WIBOR 3M wynosiła 1,71% o oprocentowanie kredytu wynosiło 8,31% w stosunku rocznym.

Kapitał miał być spłacony w 120 ratach (§8 ust. 1). Kredytobiorcy mieli prawo do spłaty całości albo części kredytu przed terminem ustalonym w planie spłat lub zawiadomieniu, o których mowa w §8 ust. 2 i 4 (§10 ust. 1). Wcześniejsza częściowa spłata kapitału powodowała skrócenie okresu kredytowania lub zmniejszenie wysokości rat przy zachowaniu dotychczasowego okresu kredytowania stosownie do dyspozycji kredytobiorcy (§10 ust. 2). Spłata miała zostać zaliczona na poczet spłaty kredytu, po dokonaniu rozliczenia wymaganych zobowiązań i odsetek naliczonych do dnia wcześniejszej spłaty (§10 ust. 3). Wpłaty dokonywane przez kredytobiorców z tytułu spłaty kredytu miały być zaliczane przez (...) SA na spłatę zadłużenia w następującej kolejności: na zapłatę rat składek ubezpieczeniowych, prowizje i opłaty, odsetki od zadłużenia przeterminowanego, odsetki zapadłe (zaległe), zadłużenie przeterminowane z tytułu skapitalizowanych odsetek, zadłużenie przeterminowane z tytułu kredytu, odsetki bieżące, zadłużenie z tytułu skapitalizowanych odsetek, zadłużenie z tytułu kredytu (§11).

W przypadku nie spłacenia raty w terminie, Bank pobierał od kwoty zaległej raty kredytu odsetki według zmiennej stopy procentowej zadłużenia przeterminowanego (§12 ust 2). Ta stopa procentowa odpowiadała aktualnej wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie wynikającej z powszechnie obowiązujących przepisów prawa i w dniu zawarcia umowy wynosiła dwukrotność sumy stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych, tj. 14% w stosunku rocznym (§12 ust. 3). Zmiana wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie powodować miała równoczesną i analogiczną zmianę wysokości stopy procentowej, o której mowa w ust. 3. Bank miał poinformować o zmianie wysokości stopy procentowej zadłużenia przeterminowanego do końca miesiąca kalendarzowego, w którym nastąpiła zmiana, poprzez udostępnienie aktualnej wysokości tej stopy na stronie(...) oraz w oddziałach Banku (§12 ust. 4).

§21 umowy regulował możliwość odstąpienia przez kredytobiorcę od umowy w terminie 14 dni od jej zawarcia (ust. 1). W razie jego odstąpienia kredytobiorca miał zwrócić (...) S.A. całkowitą kwotę kredytu wraz z odsetkami

naliczonymi od dnia następnego po dniu wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu włącznie (ust. 2). Zwrot miał nastąpić niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia (ust. 3). W dniu zawarcia umowy wysokość należnych odsetek, o których mowa w ust. 2, za każdy dzień korzystania z kredytu wynosi 40,92 zł (ust. 4). W razie odstąpienia od umowy, Bank miał zwrócić kredytobiorcy poniesione przez niego koszty udzielonego kredytu, z wyjątkiem bezzwrotnych kosztów poniesionych przez kredytobiorcę na rzecz organów administracji publicznej oraz opłat administracyjnych (ust. 6).

(umowa kredytu – kk. 13-16)

Umowa była wykonywana – kwota pożyczki została wypłacona, a następnie raty kredytu były regularnie spłacane przez kredytobiorców M. S. i J. S. zgodnie z harmonogramem, choć kilkakrotnie składali oni również wnioski o zawieszenie spłaty kredytu. Do dnia 8 kwietnia 2022 roku kredytobiorcy uiścili tytułem odsetek kwotę 99 854,54 zł, zaś prowizja została spłacona w wysokości 4 194,59 zł (bezsporne, ponadto: harmonogram – kk. 30-34; historia operacji – kk. 85-92; wydruk z BIK – kk. 17-19; zeznania powoda J. S. – k. 123; dokumentacja bankowa: historia operacji, wnioski o zawieszenie, potwierdzenia zgłoszenia – kk. 70-74).

M. S. i J. S., jako cedenci, zawarli z (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W., jako cesjonariuszem, umowę powierniczego przelewu wierzytelności w postaci wszelkich wierzytelności pieniężnych, zarówno obecnych, jak i przyszłych, wynikających z umów o kredyt konsumencki zawarty z (...) S.A. w dniu 28 czerwca 2016 r., przysługujące im w stosunku do kredytodawcy, obejmujące w szczególności: wierzytelność o zwrot wszelkich nienależnie pobranych opłat i kosztów, wierzytelność o zwrot kosztów kredytu w związku z wcześniejszą spłatą kredytu, wierzytelność mogącą wynikać z zastosowania art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim i przewidującego tzw. sankcję kredytu darmowego, wraz ze wszystkimi związanymi z tymi wierzytelnościami prawami (m.in. odsetkami za zwłokę i opóźnienie). W §3 ust. 1 umowy przelewu cesjonariusz zobowiązał się do przekazania cedentom 50% wyegzekwowanego od dłużnika świadczenia obejmującego należność główną w terminie 14 dni od dnia wyegzekwowania świadczenia od dłużnika (faktycznego otrzymania środków pieniężnych przez cesjonariusza) (umowa powierniczego przelewu wierzytelności – k. 20

M. S. i J. S. mieli świadomość, że celem zawarcia umowy jest skorzystanie z sankcji kredytu darmowego (zeznania świadek M. S. – k. 122; zeznania świadka J. S. – k. 123).

M. S. udzieliła datowanego na dzień 7 kwietnia 2022 r. pełnomocnictwa ogólnego spółce (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W. do reprezentowania jej w sprawie dotyczącej dochodzenia roszczeń przeciwko (...) S.A. w związku z umową o kredyt konsumencki zawartą dnia 28 czerwca 2016 r. Pełnomocnictwo uprawniało także do składania wszelkich pism i oświadczeń, w tym w szczególności do złożenia oświadczenia wynikającego z art. 45 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, przewidującego tzw. sankcję kredytu darmowego oraz do jego dalszego wykorzystania w kontaktach z właściwymi podmiotami zarówno w postępowaniu przedsądowym, jak i w postępowaniu sądowym, w szczególności poprzez przesłanie złożonego oświadczenia do kredytodawcy. W treści pełnomocnictwa znalazło się również oświadczenie, że M. S. zwalnia Bank z zachowania tajemnicy bankowej, o której mowa w art. 104 ust. 3 prawa bankowego (pełnomocnictwo – k. 28).

Pełnomocnictwa o tożsamej treści udzielił spółce (...) sp. z o.o. we W. także J. S. (pełnomocnictwo – k. 27).

Wraz z pełnomocnictwem M. S. i J. S. złożyli zawiadomienie o przelewie wierzytelności w zakresie wierzytelności przysługujących jej w stosunku do kredytodawcy, w szczególności: wierzytelność o zwrot wszelkich nienależnie pobranych opłat i kosztów, wierzytelność o zwrot kosztów kredytu w związku z wcześniejszą spłatą kredytu, wierzytelność mogącą wynikać z zastosowania art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim i przewidującego tzw. sankcję kredytu darmowego, wraz ze wszystkimi związanymi z tymi wierzytelnościami prawami (m.in. odsetkami za zwłokę i opóźnienie) (zawiadomienie – k. 29).

Zarówno umowa przelewu wierzytelności, jak i pełnomocnictwo i zawiadomienie o przelewie wierzytelności zostały podpisane przez M. S. i J. S. elektronicznie za pomocą platformy (...) (karta podpisów – k. 35).

Pismem z 6 maja 2022 r. (...) Sp. z o.o. skierował do pozwanego Banku oświadczenie w trybie art. 45 w zw. z art. 30 ustawy o kredycie konsumenckim – na podstawie udzielonego mu przez kredytobiorców pełnomocnictwa, wraz z wezwaniem do zapłaty 80 731,38 zł tytułem zwrotu uiszczonych przez kredytobiorcę odsetek, od kredytu oraz pozostałych kosztów kredytu, m.in. prowizji za wg stanu na dzień 8 kwietnia 2022 r., w terminie nie dłuższym niż 7 dni (oświadczenie wraz z wezwaniem do zapłaty – k. 21-26).

Kolejne oświadczenie w trybie art. 45 w zw. z art. 30 ustawy o kredycie konsumenckim, datowane na dzień 24 października 2023 roku, w związku z wierzytelnością M. S. i J. S., (...) Sp. z o.o. skierował do Banku (...) S.A. w dniu 30 października 2023 roku – tym razem opiewało ono na żadaną kwotę 99 321,96 zł. Dołączono do niego także pełnomocnictwo udzielone przez J. S. na rzecz (...) Sp. z o.o., podpisane własnoręcznie (oświadczenie – kk. 105-107v.; pełnomocnictwo – k. 108; książka nadawca – k. 109; wydruk ze strony Poczty Polskiej – k. 110).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie załączonych do akt sprawy, wymienionych wyżej dokumentów. Sąd dał wiarę tym dokumentom, gdyż ich prawdziwość i wiarygodność w świetle wszechstronnego rozważenia zebranego materiału nie nasuwa żadnych wątpliwości i nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Oceniając zeznania świadków M. S. i J. S., kredytobiorców przedmiotowej umowy kredytu, Sąd uznał je za wiarygodne. Świadczenie potwierdzili zawarcie z powodem umowy cesji wierzytelności, nie odczuwali w tym zakresie żadnych niesprawiedliwości. Wiedzieli, że konsekwencją umowy cesji jest dochodzenie przez powoda roszczeń w związku z umową. W momencie podpisywania umowy cesji i pełnomocnictwa mieli świadomość co jest jej przedmiotem.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

Powód powoływał się w niniejszej sprawie na umowę powierniczego przelewu wierzytelności, w tym na pełnomocnictwo udzielone mu przez kredytobiorców, na mocy których uzyskał uprawnienie do złożenia oświadczenia o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego. Powód wskazał, że kredytobiorcy podpisując ww. dokumenty klarownie i odpowiednio wyrazili swoją wolę w zakresie zawarcia z nim umowy przelewu wierzytelności, złożenia upoważnień oraz udzielenia pełnomocnictwa do złożenia ww. oświadczenia. Pozwany z kolei podnosił zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powoda, zarzut nieważności umowy cesji, wadliwość (nieważność) umocowania powoda do złożenia oświadczenia o skorzystaniu z sankcji określonej w art. 45 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, zarzut uchybienia terminowi złożenia takiego oświadczenia czy zarzut nieziszczenia się przesłanek do zastosowania sankcji kredytu darmowego.

W zakresie zarzutu braku legitymacji czynnej, Sąd go nie podzielił, uznając, że doszło do skutecznego zawarcia umowy cesji i skorzystania przez powoda z prawa do złożenia oświadczenia o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego (brak było ku temu podstaw, ale sam fakt posiadania przez powoda uprawnienia do złożenia tego oświadczenia Sąd uznał za wykazany).

Zgodnie z art. 509§1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki (§2). Przedmiotem umowy cesji jest wierzytelność, czyli prawo podmiotowe przysługujące wierzycielowi do żądania od dłużnika, aby spełnił świadczenie.

Aby wierzytelność mogła stać się przedmiotem czynności zobowiązująco – rozporządzającej musi być w dostateczny sposób oznaczona, zindywidualizowana. Przede wszystkim powinien być wyraźnie określony stosunek zobowiązaniowy, którego elementem jest zbywana wierzytelność (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1999 r., sygn. III CKN 423/98). Chodzi tu głównie o oznaczanie stron tego stosunku, świadczenia oraz przedmiotu

świadczenia. Wskazane elementy muszą być oznaczone bądź przynajmniej oznaczalne już w momencie zawierania umowy przenoszącej wierzytelność, do chwili zaś przejścia wierzytelności z majątku zbywcy do majątku nabywcy powinno nastąpić wyczerpujące sprecyzowanie również pozostałych elementów stosunku zobowiązaniowego, w którego ramach istnieje zbywana wierzytelność.

Wierzytelność konsumenta, która jest przedmiotem niniejszego postępowania, powstaje po wykonaniu uprawnienia prawokształtującego dotyczącego sankcji kredytu darmowego – art. 45 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim. W tym celu konieczne jest doręczenie kredytodawcy odpowiedniego oświadczenia woli. Dopóki takie uprawnienie nie zostanie wykonane, dopóty wierzytelność ma charakter przyszły. W nauce prawa oraz orzecznictwie nie budzi jednak wątpliwości, że przelew wierzytelności przyszłej jest dopuszczalny (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 września 1997 r., III CZP 45/97, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2003 r., V CKN 345/01, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2016 r., V CSK 379/15). Co prawda konstrukcja przelewu takiej wierzytelności nie wynika wprost z przepisów kodeksu cywilnego, ale podstawy obrotu takimi wierzytelnościami upatruje się w treści art. 555 k.c. i jak wskazał Sąd Najwyższy, sam charakter wierzytelności przyszłych nie wyklucza ich przelewu (powołana powyżej uchwała III CZP 45/97).

Wierzytelności przyszłe stanowią różnorodną kategorię, obejmującą wierzytelności warunkowe (terminowe), wierzytelności, u podłoża których leży częściowo zrealizowany stan faktyczny, oraz nadzieja na ich powstanie. Do chwili spełnienia się warunku zawieszającego lub nadejścia terminu początkowego wierzytelność jako prawo podmiotowe nie istnieje, a taka sytuacja jest traktowana jako ekspektatywa wierzytelności (tak. J. Mojak „Obrót wierzytelnościami”, Lublin 1995 r. s. 16).

W doktrynie i orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że zasady cesji wierzytelności przyszłych muszą odpowiadać ogólnym regułom dotyczącym przelewu wierzytelności. Wierzytelności, u podłoża których leży tylko częściowo zrealizowany stan faktyczny uzasadniający ich powstanie, jako prawa podmiotowe powstają dopiero w momencie ziszczenia się brakującego elementu danego stanu faktycznego (*condicio iuris*) (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 listopada 2016 roku, I ACa 1915/15). Tym samym warunkiem skutecznej cesji wierzytelności jest istnienie tego prawa i dlatego wierzytelność przyszła może przejść na nabywcę dopiero z chwilą jej powstania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2002 roku, IV CKN 1471/00, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2016 roku, V CSK 379/15). W konsekwencji zasadnicze znaczenie ma odpowiednie oznaczenie przedmiotu przelewu. Odpowiednie oznaczenie wierzytelności przyszłej – przy założeniu, że może ona przejść na nabywcę dopiero z chwilą powstania – niewątpliwie wymaga określenia danych, pozwalających ustalić w chwili powstania konkretnej wierzytelności, że to właśnie ta wierzytelność objęta była wcześniej zawartą umową cesji. Wierzytelności przyszłe muszą być przynajmniej oznaczalne w chwili zawierania umowy przelewu. Jak konsekwentnie wskazuje się w doktrynie i orzecznictwie, minimalnym sposobem oznaczenia wierzytelności przyszłej jest wskazanie tytułu powstania wierzytelności - stosunku prawnego, z którego wierzytelność wynika, osoby dłużnika oraz wierzyciela (por. cyt. artykuł A. Szpunara; A. Szpunar, Głosa do uchwały SN z dnia 19 września 1997 r. III CZP 45/97, OSP z 1998 r. nr. 7-8; wyrok SN z dnia 16 października.2002 r., IV CKN 1471/00, Głosa z 2007 r. nr 1 poz. 10; wyrok SN z dnia 11 maja 1999 r., III CKN 423/98, OSNC z 2000 r. nr 5 poz. 92; cyt. uchwała z dnia 19 września 1997 r.). Warunkiem ogólnym cesji wierzytelności przyszłej jest zatem jej indywidualizacja, pozwalająca ustalić w chwili zaistnienia określonej wierzytelności, że to właśnie ona objęta była wcześniej zawartą umową (por. M. Litwińska, Głosa do uchwały SN z dnia 19 września 1997 r., III CZP 45/97, PPH z 1998 r. nr 8 poz. 45-48; W. Jarzyński, Zmiany podmiotowe w umowach, artykuł, M.Zam.Pub. z 2011 . nr 6 poz. 39-41, J. Widło, op. cit.).

Analizowana umowa powierniczego przelewu wierzytelności zawarta między stronami – powodem i kredytobiorcami – dotyczyła wszelkich wierzytelności pieniężnych, zarówno obecnych, jak i przyszłych, wraz ze wszystkimi przynależnymi do wierzytelności prawami (m.in. odsetki za zwłokę i opóźnienie) wynikających z zastosowania tzw. sankcji kredytu darmowego, określonej w art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim, w odniesieniu od umowy kredytu konsumenckiego.

Przedmiotowe oznaczenie wierzytelności przyszłej wobec doprecyzowania stosunku, który jest podstawą jej powstania oraz rodzaju należności wynikających ze spornej umowy, tj. poprzez wskazanie, że dotyczy wierzytelności wynikającej z zastosowania sankcji kredytu darmowego i obejmuje odsetki umowne i prowizje nienależne w skutek złożenia oświadczenia prawnokształtującego, w ocenie Sądu w sposób dostateczny precyzuje wierzytelność przyszłą będącą przedmiotem umowy przelewu. Należy bowiem mieć na uwadze, że w myśl art. 65§2 k.c. treść umowy powinna być oceniana nie tylko w świetle jej literalnych postanowień, ale również zgodnego zamiaru stron i celu umowy. Kredytobiorcy mieli pełną świadomość, czego dotyczyła dokładnie umowa przelewu wierzytelności i akceptowali te warunki, w związku z czym skuteczność umowy cesji ze względu na jej przedmiot nie budziła wątpliwości Sądu.

Ponadto w celu realizacji umowy cedenci udzielili cesjonariuszowi pełnomocnictwa w zakresie niezbędnym do realizacji przedmiotowej umowy, w szczególności do złożenia oświadczenia wynikającego z art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim, przewidującego sankcję tzw. kredytu darmowego. Konsument może przenieść – na dowolnego cesjonariusza (w tym przedsiębiorcę) – przyszłą wierzytelność o zwrot nienależnego świadczenia, kiedy jeszcze nie wykonano uprawnienia przewidzianego w art. 45 ust. 1 u.k.k. Czynność taka nie jest sprzeczna z ustawą ani właściwością zobowiązania. Uprawnienie, o którym mowa w tym przepisie przechodzi ex lege na nabywcę, na którego przelano wierzytelność przyszłą konsumenta. Stanowi ono prawo majątkowe związane z tą wierzytelnością (art. 509§2 k.c.). Nie ma charakteru osobistego, ponieważ dotyczy interesu majątkowego. Logiczne i racjonalne jest przypisanie tego uprawnienia cesjonariuszowi w wyniku zawarcia umowy przelewu, ponieważ wykonanie uprawnienia leży w jego interesie, zaś skutki prawne przede wszystkim odnoszą się do jego majątku.

Nie ulega ponadto wątpliwości, że w dacie zawarcia umowy cesji nie istniała jeszcze wierzytelność dochodzona w niniejszej sprawie przez powoda, albowiem cedent do chwili jej zawarcia nie skorzystał z sankcji kredytu darmowego. Niemniej jednak, oświadczenie skierowane przez powoda do pozwanego, a dokonane w imieniu kredytobiorców, złożone w trybie art. 45 w zw. z art. 30 ustawy o kredycie konsumenckim, było ważne i skuteczne. Zwrócić należy uwagę, iż uprawnienie w postaci złożenia oświadczenia o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego, przysługuje bezspornie kredytobiorcy – konsumentowi, niemniej jednak, brak jest regulacji zakazującej udzielenia pełnomocnictwa przez kredytobiorcę do złożenia takiego oświadczenia w jego imieniu. Powyższe oznacza zatem, iż powód – będący cesjonariuszem, działając na podstawie pełnomocnictwa udzielonego mu przez kredytobiorców, został upoważniony do złożenia stosownego oświadczenia, w imieniu i na rzecz konsumentów. Powyższe skutkowało powstaniem wierzytelności przysługującej kredytobiorcom o zwrot świadczenia nienależnego powstałego jako sankcja kredytu darmowego.

Pozwany kwestionował też ważność umowy przelewu oraz pełnomocnictwa z uwagi na złożenie podpisu w formie elektronicznej. Wskazać jednak należy, że platforma przy użyciu której złożony został przez kredytobiorcę podpis elektroniczny, tj. (...) sp. z o.o. wpisany jest w rejestrze niekwalifikowanych usług zaufania prowadzonego przez Narodowy Bank Polski na podstawie i w zakresie rzeczowym określonym przepisem art. 6 ustawy z dnia 5 września 2016 roku o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (t.j. Dz.U. z 2019r., poz. 162 ze zm.) – stanowiącą implementację Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z 23 lipca 2014 roku w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (eIDAS) (Dz. Urz. UE L 257 z 28.07.2014, s. 73) – w zakresie usług składania podpisu elektronicznego, usług obsługi podpisywania elektronicznego dokumentów poprzez platformę (...) (nr wpisu – (...), (...)). Podmiot ten należało zatem zakwalifikować jako dostawcę usług zaufania, co zgodnie z definicją zawartą w art. 3 pkt 19 ww. Rozporządzenia oznacza osobę fizyczną lub prawną, która świadczy przynajmniej jedną usługę zaufania, jako kwalifikowany lub niekwalifikowany dostawca usług zaufania.

Sąd miał także na uwadze, że przewidziana z art. 45 ust. 1 u.k.k. forma pisemna jest formą zastrzeżoną ad probationem (art. 74§1 k.c.), a więc jej ewentualne niezachowanie nie skutkuje nieważnością (art. 73§1 k.c.). Zgodnie z art. 99§1 k.c. pełnomocnictwo szczególne wymaga szczególnej formy tylko w razie, gdy dla czynności, do której upoważnia, zastrzeżona jest forma szczególna pod rygorem nieważności, a więc przepis ten w ogóle nie odnosi się do pełnomocnictw upoważniających do czynności, co do których zastrzeżono formę ad probationem. Dla

oceny złożenia oświadczenia woli znajduje więc zastosowanie przepis art. 60 k.c., w myśl którego z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny, w tym również przez ujawnienie tej woli w postaci elektronicznej. Oświadczenie w postaci elektronicznej nie może być utożsamiane przy tym z elektroniczną formą czynności prawnej (art. 78 k.c.) zrównaną w skutkach prawnych z formą pisemną. Dla zachowania tej formy konieczne jest złożenie oświadczenia woli w postaci elektronicznej i opatrzenie go kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Oświadczeniem w postaci elektronicznej (art. 60 k.c.) będzie każde oświadczenie utrwalone (a także przesłane) za pomocą elektronicznych technologii komunikowania się (utrwalania oświadczeń). Złożone do akt sprawy poświadczane za zgodność z oryginałem wydruki w postaci karty podpisów stanowią odzwierciedlenie oświadczeń woli składanych w postaci elektronicznej i w taki też sposób dokumentowanych (przez cyfrowy zapis treści oświadczenia na nośniku danych).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należało mieć na uwadze, że do akt sprawy powód – w odparciu zarzutów strony pozwanej – złożył nadto elektroniczną warstwę danych pochodzących z nośnika informatycznego, których obraz przedstawiał złożony wcześniej wtórnik. W tej sytuacji powód wykazał skuteczne udzielenie mu pełnomocnictwa do złożenia oświadczenia wynikającego z art. 45 u.k.k.

W konsekwencji należało uznać, że oświadczenie o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego złożone przez powoda było skuteczne, a powód był legitymowany do wystąpienia z niniejszym powództwem. Nie jest to żadna szczególna wierzytelność, której nie można przenieść na inny podmiot. Nie ma takich cech, które uniemożliwiłyby jej przeniesienie. Skoro nawet roszczenie o zachówek jest wierzytelnością, która może zostać przez uprawnionego do zachowku przeniesiona na inną osobę (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1975 r. - III CZP 91/74), to brak jest podstaw do uznania, by wierzytelność z tytułu umowy kredytu nie mogła podlegać takiemu przeniesieniu.

W dalszej kolejności przejść należało do rozważenia, czy w niniejszej sprawie będą miały zastosowanie przepisy ustawy z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (dalej: u.k.k.), w tym w szczególności czy wystąpiły przesłanki z art. 45 w zw. z art. 30 przywołanej ustawy.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 u.k.k. kredytem konsumenckim jest kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się także umowę o kredyt niezabezpieczony hipoteką, który jest przeznaczony na remont domu albo lokalu mieszkalnego, w tym w wysokości większej niż wysokość określona w ust. 1 (ust. 1a). Za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności: 1) umowę pożyczki, 2) umowę kredytu w rozumieniu przepisów prawa bankowego, 3) umowę o odroczeniu konsumentowi terminu spełnienia świadczenia pieniężnego, jeżeli konsument jest zobowiązany do poniesienia jakichkolwiek kosztów związanych z odroczeniem spełnienia świadczenia, 4) umowę o kredyt, w której kredytodawca zaciąga zobowiązanie wobec osoby trzeciej, a konsument zobowiązuje się do zwrotu kredytodawcy spełnionego świadczenia, 5) umowę o kredyt odnawialny (ust. 2).

Zgodnie z ww. ustawą, na etapie zawierania umowy kredytodawcę obciążają liczne obowiązki związane z formą umowy (art. 29 ust. 1), doręczeniem jej egzemplarza konsumentowi (art. 29 ust. 2) oraz kształtowaniem treści dokumentu umowy (art. 29 ust. 3, art. 30-34 u.k.k.).

Zgodnie z art. 45 ust. 1 u.k.k. w razie uchybienia przez kredytodawcę określonym obowiązkom informacyjnym na etapie przedkontraktowym, wynikającym z przepisów art. 29 ust. 1 (forma pisemna) art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33 (umowa o kredyt wiązany lub w formie odroczonej płatności, umowa o kredyt w rachunku, umowa restrukturyzacyjna), art. 33a (maksymalna wysokość opłat i odsetek) i 36a-36c u.k.k. (maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu, odroczenie spłaty zadłużenia, koszty kredytu przy udzieleniu kolejnych kredytów przed dokonaniem spłaty kredytu wcześniejszego), konsumentowi (po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia) przysługuje uprawnienie do zwrotu kwoty kredytu w wysokości kapitału, bez konieczności zapłaty na rzecz kredytodawcy odsetek oraz pozostałych kosztów zastrzeżonych w umowie kredytu (określonych w art. 5 pkt 6

u.k.k.), co czyni z umowy kredytu de facto stosunek nieodpłatny (tak: M. Grochowski, Komentarz do art. 45 [w:] K. Osajda (red.), Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz, Wyd. 2, Warszawa 2019, Nb 1).

W ocenie Sądu część twierdzeń strony powodowej co do naruszenia przepisów ustawy z dnia 12 maja 2012 r. o kredycie konsumenckim jest trafnych.

Zgodnie z art. 30 ust 1 pkt 10 u.k.k. umowa o kredyt konsumencki powinna określać informację o innych kosztach, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności o opłatach, w tym opłatach za prowadzenie jednego lub kilku rachunków, na których są zapisywane zarówno transakcje płatności, jak i wypłaty, łącznie z opłatami za korzystanie ze środków płatniczych zarówno dla transakcji płatności, jak i dla wypłat, prowizji, marż oraz kosztów usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, jeżeli są znane kredytodawcy, oraz warunki, na jakich koszty te mogą ulec zmianie.

Powód podnosił, że ww. przepis został naruszony z uwagi na niewskazanie czytelnych warunków, na jakich mogą ulec zmianie pozaodsetkowe koszty kredytu. W tym miejscu należy zauważyć, że zgodnie z art. 49 ww. ustawy w opisanym brzmieniu, w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą. Jednak jak podnosi się w doktrynie, naruszenie, o którym mowa w art. 45 ust. 1 ustawy, powstaje również w sytuacji, gdy treść określonego elementu normują przepisy prawa, a kredytodawca nie podał koniecznych informacji na ten temat w dokumencie umowy (T. Czech [w:] Kredyt konsumencki. Komentarz, wyd. III, Warszawa 2023, art. 45). Tym samym, z uwagi na nieuregulowanie tej kwestii, zarzut naruszenia art. 30 ust 1 pkt 10 u.k.k. należy uznać za słuszny. Należy zauważyć, że w umowie brak było również uregulowania wynikającego z art. 52 u.k.k., zgodnie z którym kredytodawca jest zobowiązany do rozliczenia z konsumentem kredytu w terminie 14 dni od dnia dokonania wcześniejszej spłaty kredytu w całości.

W ocenie Sądu trafnie również podniesiono zarzut naruszenia art. 30 ust 1 pkt 7 u.k.k. albowiem w treści umowy błędnie określono rzeczywistą roczną stopę oprocentowania i całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta ustaloną w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki.

Całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta to suma całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu (art. 5 pkt 8 u.k.k.). Całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach - z wyjątkiem jednak kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta (art. 5 pkt 6 u.k.k.). Z kolei całkowita kwota kredytu to maksymalna kwota wszystkich środków pieniężnych nieobejmujących kredytowanych kosztów kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt, a w przypadku umów, dla których nie przewidziano tej maksymalnej kwoty, suma wszystkich środków pieniężnych nieobejmujących kredytowanych kosztów kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt (art. 5 pkt 7 u.k.k.).

Z §5 ust 1 umowy wynikało, że oprocentowana jest cała kwota kredytu określona w §1 ust 1 umowy – a zatem oprocentowaniu podlegają również kredytowane koszty kredytu, tj. określona w §2 ust 1 umowy prowizja w kwocie 9 439,27 zł. Co prawda w obowiązującym w dniu zawarcia umowy stanie prawnym brak było przepisu prawa, który uznawałby takie rozwiązanie za niedopuszczalne, jednakże Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 21 kwietnia 2016 r., w sprawie o sygn. C-377/14, ((...) v. (...), ZOTSiS 2016, nr 4, poz. I-283), stwierdził m.in., że „całkowita kwota kredytu i kwota wypłat określają całość kwot udostępnianych konsumentowi, co wyklucza kwoty powiązane przez kredytodawcę z pokryciem kosztów związanych przez kredytodawcę z udzieleniem odnośnego kredytu, które to kwoty nie są w rzeczywistości wypłacane konsumentowi; (...) całkowita kwota kredytu i całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta są pojęciami odrębnymi i że w związku z tym całkowita kwota kredytu nie może obejmować żadnych kwot należących do całkowitego kosztu kredytu ponoszonego przez konsumenta. I tak, całkowita kwota kredytu w rozumieniu art. 3 lit. 1) i art. 10 ust. 2 dyrektywy 2008/48 nie obejmuje żadnych kwot,

których przeznaczeniem jest wywiązanie się ze zobowiązań podjętych w ramach odnośnej umowy o kredyt, takich jak koszty administracyjne, odsetki, opłata za udzielenie kredytu czy wszelkie inne typy kosztów, które musi ponieść konsument. W tym względzie do sądu krajowego należy zweryfikowanie, czy kwota została niezgodnie z prawem włączona do całkowitej kwoty kredytu w rozumieniu art. 3 lit. l) dyrektywy 2008/48, która to okoliczność może mieć wpływ na obliczenie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i w konsekwencji może wpłynąć na prawidłowość informacji, które kredytodawca powinien, zgodnie z art. 10 ust. 2 rzeczonyj dyrektywy, wskazać w danej umowie o kredyt.”

Sąd podziela w całości wyżej przedstawiony tok rozumowania. Abstrahując bowiem od kwestii przejrzystości, czytelności uregulowania tej kwestii w umowie, jest to postanowienie umowne, w ramach którego owymi pozaodsetkowymi kosztami kredytu (w ramach których przecież konsument nie otrzymuje żadnych środków, a jest to de facto dodatkowe wynagrodzenie kredytodawcy) obciążony jest konsument, przy jednoczesnym obejściu przepisów o odsetkach maksymalnych. Jak podkreśla się w orzecznictwie, „prowizja” jest dodatkowym kosztem kredytu, formą wynagrodzenia za dokonanie czynności prawnej (zob. wyrok SA w Krakowie z 2.12.2015 r., I ACa 1185/15, LEX nr 1968140), a zatem jej wysokość powinna pozostawać w pewnym uzasadnionym związku z kosztami udzielenia kredytu po stronie Banku (tj. nakładem pracy urzędników, kosztami przygotowania stosownych wycen, analizy zdolności kredytowej konsumenta itp.). W opisywanym stanie faktycznym niemożliwym jest zaś stwierdzenie, w jaki sposób prowizja w wysokości 9 439,27 zł pozostaje w związku z tego typu kosztami. Obciążenie tym kredytobiorców spowodowało jednocześnie zaburzenie całej regulacji dotyczącej sposobu wyliczenia odsetek i określenie całkowitych kosztów kredytu.

Zarzut naruszenia art. 30 ust. 1 pkt 11 u.k.k. również okazał się zasadny. Zgodnie z tym przepisem umowa o kredyt konsumencki powinna określać roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu. Istotnie w omawianej umowie (§12 ust 2) w sposób nieczytelny określono warunki zmiany oprocentowania należności przeterminowanych, a z zapisów umowy („zmiana wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie powodować miała równoczesną i analogiczną zmianę wysokości stopy procentowej”) nie wynika w sposób jasny, przejrzysty i dający się przewidzieć, w jaki sposób warunki te mogą ulec zmianie.

Mimo tego, że Sąd nie dopatrył się naruszenia art. 30 ust. 1 pkt 15 (termin, sposób i skutki odstąpienia konsumenta od umowy a także kwestia odsetek zostały uregulowane w §21 umowy) oraz pkt 16 u.k.k. (kwestia możliwości spłaty kredytu przed terminem została uregulowana w §10 umowy), opisane wyżej zasadnicze naruszenia art. 30 ust. 1 pkt 7, 10 (w zw. z art. 52 u.k.k.) i 11 u.k.k. uprawniają do skorzystania z sankcji kredytu darmowego.

Nie budziło wątpliwości roszczenie co do wysokości – powód przedłożył do akt sprawy zaświadczenie z Banku – historię operacji (kk. 85-92), wykazujące wszystkie spłacone raty kredytu. Pismo co prawda nie było poświadczane za zgodność z oryginałem, jednak jego wiarygodność nie została zakwestionowana przez pozwanego, jak również pozostaje dowodem podlegającym swobodnej ocenie Sądu w myśl art. 233§1 k.p.c. Mając też na uwadze przedłożony wydruk z BIK (kk. 17-19) należało uznać za niesporne, że kredytobiorcy spłacali raty kredytu zgodnie z harmonogramem, powództwo jest zasadne co do wysokości. W ramach spłaty rat kredytu spłacana była również prowizja – nie było kwestionowanym przez pozwanego to, że została ona spłacona w wysokości 4 194,59 zł, zaś jak podnosił powód, do dnia 8 kwietnia 2022 roku kredytobiorcy uścili tytułem odsetek kwotę 99 854,54 zł, a zatem kwotę przewyższającą kwotę dochodzoną pozwem.

W przedmiocie odsetek Sąd orzekł na podstawie art. 455 k.c. oraz art. 481§1 i §2 k.c., oddalając jednak żądanie w pewnej części. Powód żądał zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu – tymczasem brak jest jakiegokolwiek dowodu na to, w jakim dokładnie dniu nastąpiło doręczenie oświadczenia z dnia 6 maja 2022 roku. Należało więc uznać, że wezwanie do zapłaty stanowił dopiero pozew, a zatem zakreślony w oświadczeniu 7-dniowy termin na spełnienie świadczenia rozpoczął bieg dopiero na skutek jego doręczenia w dniu 19 czerwca 2023 roku (e.p.o. – k. 126). Tym samym odsetki należą się od dnia następującego po upływie tego terminu, tj. od dnia

27 czerwca 2023 roku do dnia zapłaty, zaś powództwo podlegało oddaleniu w pozostałej, nieuwzględnionej części roszczenia odsetkowego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł jak w punktach I i II sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono w punkcie III sentencji wyroku zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wynikającą z art. 100 k.p.c., uznając, że powód wygrał w przeważającej części, a zatem strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić mu poniesione koszty procesu, na które składały się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 5 400 zł (§2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie), opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł, a także opłata sądowa od pozwu w wysokości 1 000 zł (zgodnie z art. 13a u.k.s.c.).

Z uwagi zaś na fakt, iż powództwo dotyczyło roszczeń wynikających z czynności bankowych od strony będącej konsumentem, przy czym wartość przedmiotu sporu przewyższała kwotę 20 000 zł, to należna opłata sądowa od pozwu wynosiła 1 000 zł zgodnie z art. 13a u.k.s.c. Tym samym kwota 3 037 zł podlegała zwrotowi na rzecz powoda jako pobrana nienależnie, zgodnie z art. 80 ust. 1 u.k.s.c., o czym należało orzec jak w punkcie IV sentencji wyroku.